

ТЕМА 2.

СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
КРАЇНИ

ПЛАН

- 2.1. Сутність стратегії соціально-економічної політики.
- 2.2. Соціально-економічне прогнозування.

*2.1. Сутність стратегії
соціально-економічної
політики.*

Методологія державного регулювання економіки –

це підходи, принципи й логіка управління
соціально-економічним розвитком країни.

Основні принципи державного регулювання економіки:

- *наукова обґрунтованість*, тобто врахування вимог об'єктивних економічних законів, реалій економічного, політичного і соціального життя суспільства, національних особливостей;
- *погодження інтересів* – державне регулювання економіки має бути механізмом погодження інтересів різних суб'єктів економіки;
- *системність*, що обумовлена функціонуванням національної економіки як великої складної системи, що включає різні рівні й елементи;
- *цілеспрямованість*, тобто державне регулювання має спрямовуватися на досягнення конкретних цілей;
- *пріоритетність*, тобто виділення основних соціально-економічних проблем розвитку країни, на вирішенні яких державі належить зосередити свої зусилля;

- **комплексність, тобто** необхідність використання державою всього арсеналу засобів і інструментів, що є в її розпорядженні;

- **адаптованість, тобто** державне регулювання має ґрунтуватися на безперервному аналізі результатів оперативної оцінки й коригуванні впливу держави на соціально-економічні процеси залежно від внутрішніх або зовнішніх умов розвитку країни;

- **мінімальна достатність:**

а) держава повинна виконувати тільки ті функції, які не може забезпечити ринок;

б) функції державного управління мають певним чином розподілятися;

- **ефективність :**

а) організаційно-правове забезпечення ДРЕ;

б) економіко-організаційне забезпечення ДРЕ;

в) порівнянність витрат і результатів державного втручання в економіку.

Методи ДРЕ класифікують за двома ознаками: за формами впливу та за засобами впливу (табл. 1.1.).

Методи ДРЕ					
за формами впливу		за засобами впливу			
прямі	непрямі (опосередковані)	правові	адміністративні	економічні	пропагандистські

2.2. Соціально-економічне прогнозування.

Прогноз - науково обґрунтоване міркування про можливий стан об'єкта у майбутньому.

Прогнозування – процес розробки прогнозу.

Економічне прогнозування –

виявлення стану і можливих напрямків розвитку економічних явищ і процесів на різних рівнях економічної системи (макро -, мезо -, макрорівні).

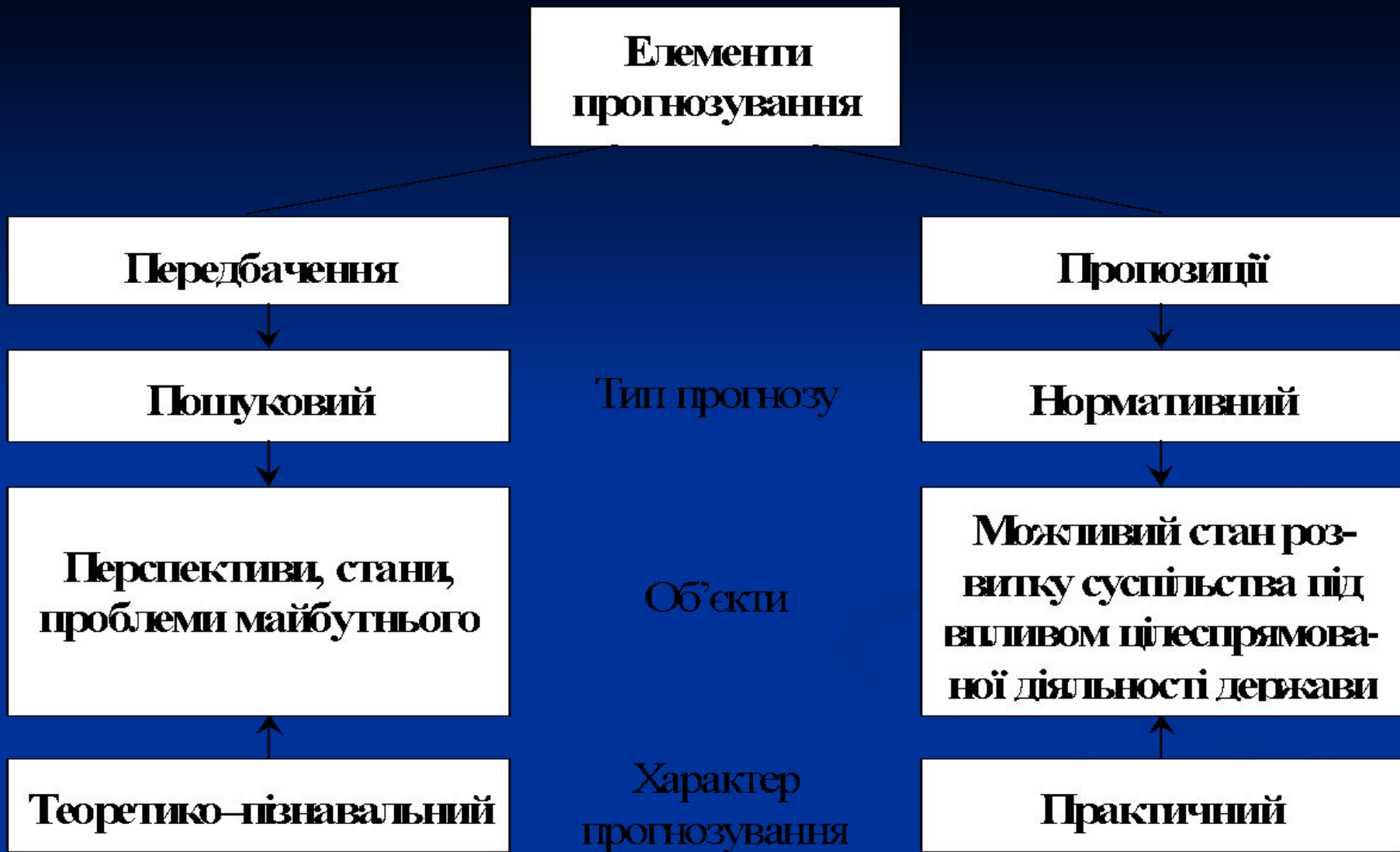

Рис. 2.1. Елементи прогнозування

Способи прогнозування:

- *експертний* (лат. - досвідчений) – шляхом опитування спеціалістів стосовно об'єкта прогнозування;
- *екстраполяція* (лат. – поза і згладжувати) – збирання інформації про розвиток об'єкта в минулому і перенесення закономірностей цього розвитку на майбутнє;
- *моделювання* (франц. – ліпити, формувати) – дослідження, що базуються на побудові моделей об'єкта відповідно до очікування змін в його стані.

Пошуковий прогноз базується на умовному перенесенні на майбутнє тенденції розвитку об'єкта, що склалися в минулому і діють нині, абстрагується від факторів, здатних змінити ці тенденції.

Мета пошукового прогнозу – з'ясувати як розвиваються події при збереженні існуючих тенденцій.

Нормативний прогноз розробляється на основі заданих цілей і передбачає визначення способів і терміну їх досягнення.

Макроекономічне прогнозування – виявлення і аналіз закономірностей і тенденцій розвитку національної економіки, передбачення змін у ньому і створення наукової бази для економічної політики й державного регулювання економіки.

Основні принципи прогнозування:

- *Принцип наукової обґрунтованості* передбачає, що прогнозування базується на системних знаннях про закономірності розвитку економіки; враховує реалії економічного, політичного і соціального життя країни, вітчизняний і світовий досвід, а також використовує систему наукових методик і методів.
- *Принцип системності* розглядає національну економіку, з одного боку, як єдиний об'єкт, а з іншого – як сукупність самостійних напрямків прогнозування.
- *Принцип адекватності* означає, що прогноз як теоретична модель має достатньо повно і точно відобразити реальні процеси національної економіки.

- *Принцип багатоваріантності (альтернативності)* передбачає розробку не одного, а кількох варіантів майбутнього розвитку національної економіки, оскільки хоч її розвиток і детермінований конкретними умовами чи певними закономірностями, але відбувається за різними траєкторіями.
- *Принцип цілеспрямованості* – прогнозування розвитку конкретного об'єкта і визначення тенденцій та закономірностей його розвитку для вирішення конкретних народногосподарських завдань.
- *Принцип рентабельності (ефективності)* – визначення вартості аналітичної підготовки прогнозу та його результативності, врівноваження економії з ефективністю, якості зі своєчасністю.

- *Науковий аналіз* соціально-економічних та науково-технічних процесів і тенденцій розвитку національної економіки передбачає з'ясування вихідного рівня і найсуттєвіших проблем та факторів, виявлення тенденцій і закономірностей, що визначатимуть подальший її розвиток.
- *Оцінка об'єкта прогнозування на основі вибраних альтернатив* — реалізація принципу багатоваріантності: розробка кількох варіантів майбутнього розвитку, їхній аналіз і порівняння за певними критеріями.

- *Підготовка рекомендацій для прийняття адекватних управлінських рішень* — формування макроекономічного прогнозу передбачає розробку відповідних рекомендацій і пропозицій щодо набору і характеру конкретних заходів державного впливу.
- *Оцінка можливих наслідків прийняття рішень* — запропоновані рекомендації мають супроводжуватися передбаченнями результатів майбутнього державного втручання в економічне життя суспільства.

Макроекономічні прогнози розробляють із застосуванням певних методів і методик, вивченням яких займається наука, що називається **економічною прогностикою.**

Методи прогнозування — це сукупність операцій і прийомів, які на основі ретроспективних даних екзогенних і ендогенних зв'язків об'єктів прогнозування, а також їхніх змін дають можливість передбачити майбутній його розвиток.

Методи експертної оцінки (інтуїтивні) .

Індивідуальні інтуїтивні методи.

Анкетний метод.

Аналітичний метод .

Метод написання сценарію .

Метод колективної експертної оцінки.

Метод “комісій” – обговорення актуальної проблеми групою спеціалістів і складання прогнозу за результатами обговорення.

Матричний метод передбачає опитування експертів, спеціальну обробку отриманої інформації і складання експертної матриці.

“Мозкова атака” – активний, творчий процес обговорення конкретної актуальної проблеми групою висококваліфікованих спеціалістів і оперативне вироблення продуктивних рішень.

Метод “Дельфі” – систематичний збір інформації про об’єкт прогнозування шляхом опитування експертів і узагальнення даних.

Визначимо основні моделі економічного прогнозування:

- *Економіко-математична модель* – система формалізованих співвідношень, які описують основні взаємозв'язки елементів, що утворюють економічну систему.
- *Факторні моделі* – описують залежність рівня і динаміки певного економічного показника від рівня і динаміки показників-аргументів, тобто факторів, що впливають на нього.
- *Структурні моделі* – описують зв'язки між окремими елементами, які утворюють єдине ціле або агрегат.
- *Комбіновані моделі* – досліджують характеристики як структурних, так і факторних моделей.
- *Сітьові моделі* – мають основним завданням оптимізацію прогнозних рішень за допомогою методів математичного прогнозування.
- *Імітаційні моделі* – відображають розвиток економіки як складної економічної системи.